



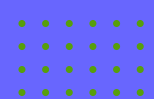
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine



แนวทางการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการ และตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568



ดร.รัชณี จันท์เกษ



ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน



แผนที่ 5
การพัฒนาระบบบริการ
สุขภาพ (Service Plan)

2 ตัวชี้วัด

โครงการที่ 10
โครงการพัฒนาระบบบริการ
การแพทย์แผนไทยและ
การแพทย์ทางเลือก

13. ร้อยละของประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

14. ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms มีการส่งจ่ายยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น



ประเภทตัวชี้วัด

Lead Indicator

กลยุทธ์การดำเนินงานในระดับนโยบาย



ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence)

5. การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)

10.โครงการพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ตชว.
ที่ 13

ร้อยละของประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

1. จัดทำแผนขับเคลื่อน แบบบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่าย
2. การจัดบริการ อย่างน้อย 5 โรค/กลุ่มอาการ เช่น NCD LTC PC อาการดูแลหลังคลอด ผู้สูงอายุ และอาการเจ็บป่วย (Common Diseases and Symptoms) เบื้องต้น
3. ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรทดแทนยาแผนปัจจุบัน เพื่อลดมูลค่าการใช้ยาแผนปัจจุบัน

ระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผล

โครงสร้างบุคลากรเพื่อดำเนินงาน, สถานที่

ความรู้ความเข้าใจ ความพร้อมบุคลากร

Data & IT.

งบประมาณ

สื่อ ครุภัณฑ์ วัสดุที่เกี่ยวข้อง

สูตรการคำนวณตัวชี้วัด

รายการข้อมูล 1	A = จำนวน(ครั้ง)ของการบริการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในสถานบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ 03,04,08,13,18 ด้วยรหัส 3หลักขึ้นต้นด้วย U50-U76/U78-U79/ยา41,42/หัตถการ/บริการที่บ้าน (นับเป็นVisit)
รายการข้อมูล 2	B = จำนวน(ครั้ง) ของการบริการทั้งหมดในสถานบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ ที่มีรหัสประเภทหน่วยบริการ 03,04,08,13,18 โดยมีการวินิจฉัยรหัสกลุ่มโรคและอาการของแพทย์แผนปัจจุบัน (A-Y)หรือแพทย์แผนไทย U50-U76 หรือแพทย์แผนจีน U78-U79
สูตรคำนวณตัวชี้วัด	(A/B) x 100

มาตรการที่ดำเนินงานในพื้นที่

รอบ 3 เดือน	รอบ 6 เดือน	รอบ 9 เดือน	รอบ 12 เดือน
1. หน่วยบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิมีนโยบาย/แผนการใช้ยาสมุนไพร อย่างน้อย 10 รายการ ในการดูแลสุขภาพประชาชน และมีรายการยาสมุนไพรทดแทน อย่างน้อย 3 รายการ 2. มีการจัดบริการ อย่างน้อย 5 โรค/กลุ่มอาการ เช่น NCD LTC PC อาการดูแลหลังคลอด ผู้สูงอายุ และอาการเจ็บป่วย (Common Diseases and Symptoms) เบื้องต้น	1. หน่วยบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิมีการใช้ยาสมุนไพร อย่างน้อย 10 รายการ ในการดูแลสุขภาพประชาชน 2. ประชาชนมารับบริการในหน่วยบริการปฐมภูมิ ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ร้อยละ 43	1. หน่วยบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิมีรายการยาสมุนไพรทดแทน อย่างน้อย 3 รายการ ในการดูแลสุขภาพประชาชน 2. มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ พชอ. 3 หมอ ในการบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	1. ประชาชนมารับบริการในหน่วยบริการปฐมภูมิ ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ร้อยละ 45

Small Success

3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
-	ร้อยละ 43	-	ร้อยละ 45

ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence)

5. การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)

10.โครงการพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ตชว.
ที่ 14

ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค
Common Diseases and Symtoms
ได้รับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10

1. สื่อสารนโยบาย
2. ปรับระบบการจัดบริการและผลักดันการจ่ายยาสมุนไพรตาม 10 กลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อยในระบบบริการสุขภาพทุกแห่ง
3. ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรให้กับบุคลากรและ อสม/ประชาชน
4. ส่งเสริมงานวิจัยด้านยาสมุนไพร อย่างน้อยจังหวัดละ 1-2 เรื่อง

ระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผล

โครงสร้างบุคลากรเพื่อดำเนินงาน, สถานที่

ความรู้ความเข้าใจ ความพร้อมบุคลากร

Data & IT.

งบประมาณ

สื่อ ครุภัณฑ์
วัสดุที่เกี่ยวข้อง

มาตรการที่ดำเนินงานในพื้นที่

รอบ 3 เดือน	รอบ 6 เดือน	รอบ 9 เดือน	รอบ 12 เดือน
1. มีการประชุม วางแผนการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการ PTC/PCT/SP 2. มีการสื่อสารนโยบายและแนวทาง การดำเนินงานสู่ผู้ปฏิบัติ เพื่อสร้าง การรับรู้การใช้ยาสมุนไพร ในระบบบริการสุขภาพ 3. มีแนวทางการดำเนินงาน และการกำหนดรายการยาสมุนไพรมุ่งเน้นทดแทนยาแผนปัจจุบัน ในกลุ่มโรค/อาการทั่วไป 12 รายการ	1. ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพร เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 2. มีการสื่อสารนโยบายและแนวทาง การดำเนินงานสู่ผู้ปฏิบัติ เพื่อสร้าง การรับรู้การใช้ยาสมุนไพร ในระบบบริการสุขภาพ	1. มีการใช้ยาสมุนไพร มุ่งเน้นทดแทนยาแผนปัจจุบัน ในกลุ่มโรค/อาการทั่วไป 12 รายการ 2. ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพร เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 (ในรอบ 9 เดือน)	1. ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ได้รับยาสมุนไพร เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 (ในรอบ 12 เดือน)

Small Success

3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
-	เพิ่มร้อยละ 5	เพิ่มร้อยละ 8	เพิ่มร้อยละ 10

ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence)

5. การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)

10. โครงการพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สูตรการคำนวณตัวชี้วัด

รายการข้อมูล 1	A1 = จำนวนผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms และได้รับการส่งจ่ายยาสมุนไพร (ตามรายการยาที่กำหนด) โดยทุกวิชาชีพเป็นผู้วินิจฉัยและสั่งจ่ายยาสมุนไพร (ตามรหัสประเภทบุคลากร) ในปีงบประมาณ 2567
รายการข้อมูล 2	B1 = จำนวนผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms โดยทุกวิชาชีพเป็นผู้วินิจฉัย (ตามรหัสประเภทบุคลากร) ในปีงบประมาณ 2567
รายการข้อมูล 3	C1= ร้อยละของผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms และได้รับการส่งจ่ายยาสมุนไพร ปีงบประมาณ 2567 <u>หารด้วย</u> จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ปีงบประมาณ 2567 <u>คูณหนึ่งร้อย</u> (A1/B1)*100
รายการข้อมูล 4	A2 = จำนวนผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms และได้รับการส่งจ่ายยาสมุนไพร (ตามรายการยาที่กำหนด) โดยทุกวิชาชีพเป็นผู้วินิจฉัยและสั่งจ่ายยาสมุนไพร (ตามรหัสประเภทบุคลากร) ในปีงบประมาณปัจจุบัน
รายการข้อมูล 5	B2 = จำนวนผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms โดยทุกวิชาชีพเป็นผู้วินิจฉัย (ตามรหัสประเภทบุคลากร) ในปีงบประมาณปัจจุบัน
รายการข้อมูล 6	C=2 ร้อยละของผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms และได้รับการส่งจ่ายยาสมุนไพร ปีงบประมาณปัจจุบัน <u>หารด้วย</u> จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms ปีงบประมาณปัจจุบัน <u>คูณหนึ่งร้อย</u> (A2/B2)*100
รายการข้อมูล 7	ร้อยละของผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms และได้รับการส่งจ่ายยาสมุนไพร เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2567
สูตรคำนวณตัวชี้วัด	(C2-C1)/C1*100

ร้อยละยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น หมายถึง ร้อยละของผู้มารับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยโรค Common Diseases and Symptoms และได้รับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น จากปีงบประมาณ 2567

Small
Success

3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
-	เพิ่มร้อยละ 5	เพิ่มร้อยละ 8	เพิ่มร้อยละ 10

ตัวอย่าง กลยุทธ์การดำเนินงานในระดับพื้นที่

1. จัดบริการ OPD ที่มีแพทย์แผนไทยร่วมกับแพทย์แผนปัจจุบัน
2. มี Package การจ่ายยาสมุนไพร
3. Plug in Package ยาสมุนไพรในระบบ HIS ให้แพทย์แผนปัจจุบันสามารถสั่งจ่ายยาสมุนไพร

ตัวอย่าง 1: การตั้ง Pop up ในระบบ HIS

Dx : Common Cold (ICD10: J00)

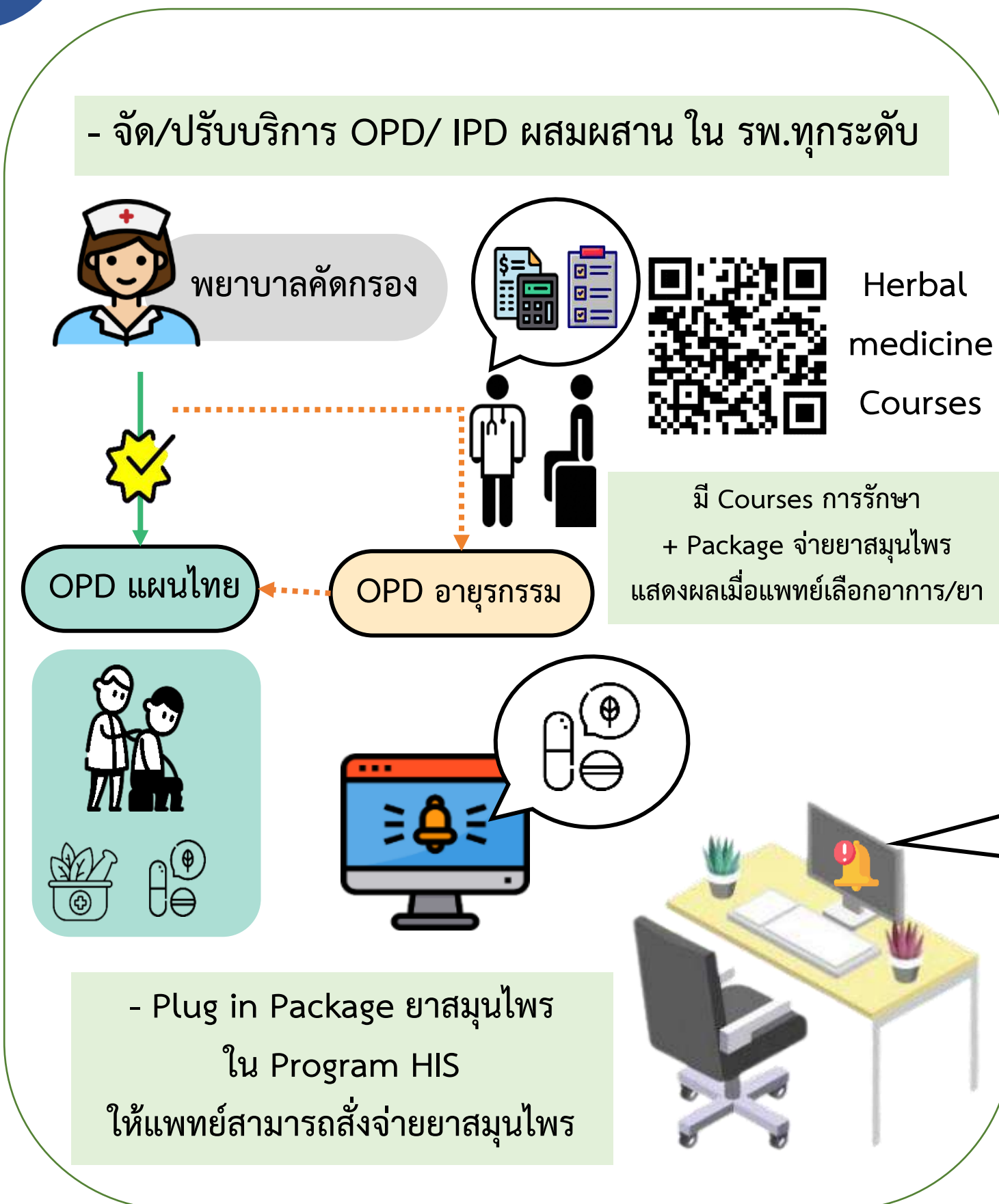
ยาแผนปัจจุบัน

- Paracetamol
- CPM/Cetirizine/Loratadine
- แก้ไอ/ละลายเสมหะ

ยาแผนไทย

- ฟ้าทะลายโจร (1x3 pc # 7 days)
- ปราบชมพูทวีป 2x3 pc # 7 days
- แก้ไอมะขามป้อม (1-2 ขวด) หรือ อมมะแว้ง (1-5 ซอง)

RECOMMENDED



ตัวอย่าง 2: การทำ Pop up พักหน้าจอสื่อสารความรู้/Remind

10 กลุ่มอาการของโรคและรหัสโรค ICD-10



1 กลุ่มอาการปวดกล้ามเนื้อและปวดข้อ
ICD 10 : M17.9, M54.9

2 กลุ่มอาการไข้หวัด/โควิด 19
ICD 10 : J00, U07.2

3 กลุ่มอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
ICD 10 : R10.1, K30

4 กลุ่มอาการท้องผูก/ริดสีดวงทวารหนัก
ICD 10 : K59.0, K64.0, K64.1, K64.2

5 กลุ่มอาการวิงเวียน
ICD 10 : R42

6 กลุ่มอาการชาจากอัมพฤกษ์-อัมพาต
ICD 10 : G81

7 กลุ่มอาการทางผิวหนัง/แผล
ICD 10 : B02.9, B00.9, B36.0, B35.3, B35.4, B35.6, T2(0-5)(0-2), S10.9, S40.9, S50.9, S60.9, S20.9, S30.9, S70.9, S80.9, S90.9

8 กลุ่มอาการนอนไม่หลับ
ICD 10 : F51.0, G47.0

9 กลุ่มอาการท้องเสีย (ไม่ติดเชื้อ)
ICD 10 : A09.9

10 กลุ่มอาการเบื่ออาหาร
ICD 10 : R63.0

ข้อมูล ณ วันที่ 1 พ.ย.2567



1. ยาไพล (ครีม)	2. เตาวัลย์เปรียง/สารสกัด/ยาสารสกัด เตาวัลย์เปรียงสูตรตำรับที่ 1 และ 2	3. ยาประคบ	4. ยาหัตถ์รารา	5. ยาปราบชมพูทวีป	6. ยาฟ้าทะลายโจร/สารสกัด
7. ยาแก้ไอผสมมะขามป้อม สูตรตำรับที่ 1 และสูตรตำรับ 2	8. ประสะมะแว้ง	9. ยาราดูบเขย	10. ยาขมื่นชัน	11. ยามะขามแขก	12. ยาผสมเพชรสังฆาต สูตรที่ 1 และ สูตรที่ 2
13. ยาขิง	14. ยาหอมนวโกฐ	15. ยาวานหางจระเข้	16. ยาเปลือกมังคุด	17. ยาพญาขอ	18. ยากิ่งเจอร์ทองพันชั่ง
19. ยาแก้ลมแก้เส้น	20. ยาทำลายพระสุเมรุ	21. ยาสุขไสยาสน์	22. ยาน้ำมันกัญชา (THC) 2.0 mg/ml	23. ยาน้ำมันกัญชาทั้งห้า	24. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชา CBD:THC มากกว่าหรือเท่ากับ 20:1
25. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชา CBD:THC ในอัตราส่วน 1:1	26. ยาน้ำมันสารสกัดกัญชา (THC) ไม่เกิน 0.5 mg/drop / ไม่เกิน 3 mg/drop	27. ยาหอมเทพจิตร	28. ยากล้วย	29. ยาหลืองปิดสมุทร	30. มะระขี้นก
31. ยาพริก	32. ยาขี้ยวหอม				



รายการยาสมุนไพรหลักที่มีศักยภาพและการใช้ในปริมาณอะในบัญชียาหลักแห่งชาติ

10 กลุ่มอาการของโรค การใช้ยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ และรหัสโรค ICD-10

ปรับระบบการจัดบริการและผลักดันการจ่ายยาสมุนไพรตาม 10 กลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อยในระบบบริการสุขภาพทุกแห่ง



กลไกที่ 1. เลือก common disease 10 กลุ่มอาการ และยาสมุนไพร 12 รายการ

กลไกที่ 2. จัดระบบบริการผู้ป่วยนอก (OPD) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่าย

กลไกที่ 3. จัดระบบ IT ของ รพ. ที่เอื้อต่อการส่งจ่ายยาสมุนไพรของแพทย์

อยู่ระหว่างดำเนินการ

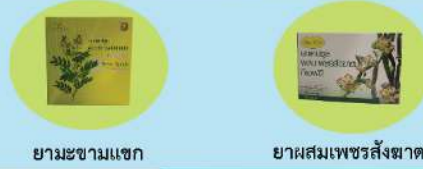
ผลการใช้ยาสมุนไพรในกลุ่ม Common Disease ในระบบบริการสุขภาพทุกแห่ง เพิ่มขึ้น 10%

กลุ่มอาการปวดกล้ามเนื้อและปวดข้อ



ICD 10 : M17.9, M54.9

กลุ่มอาการท้องผูก/ริดสีดวงทวารหนัก



ICD 10 : K59.0, K64.0, K64.1, K64.2

กลุ่มอาการนอนไม่หลับ



ICD 10 : F51.0, G47.0

กลุ่มอาการไข้หวัด/โควิด 19



ICD 10 : J00, U07.2

กลุ่มอาการวิงเวียน



ICD 10 : R42

กลุ่มอาการท้องเสีย (ไม่ติดเชื้อ)



ICD 10 : A09.9

กลุ่มอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ



ICD 10 : R10.1, K30

กลุ่มอาการชาจากอัมพฤกษ์-อัมพาต



ICD 10 : G81

กลุ่มอาการเบื่ออาหาร



ICD 10 : R63.0

กลุ่มอาการทางผิวหนัง/แผล



ICD 10 : B02.9, B00.9, B36.0, B35.3, B35.4, B35.6, T2(0-5)(0-2), S10.9, S40.9, S50.9, S60.9, S20.9, S30.9, S70.9, S80.9, S90.9



กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

THANK

YOU

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

